

ELŐFIZETÉS ÁR
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 " "
 Negyedévre 1 frt 50 kr
 Bérmentelen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.
 Készítők neve adatnak vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilatkozat minden garandósor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

HIRDETÉSI DÍJ:
 hivatalos hirdetéseknek:
 Minden egyes szó után 1kr.
 Asonfelül bélyeg 20 kr.
 Kiemelt díjazás a körzettel ellátott hirdetésekért térmetérek szerint, minden centiméter után 3 kr. számítatik.
 Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetést a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

HIVATALOS RESZ.

10201. sz.

Zemplénavármegye alispánjától.

10 járási főszolgabíróknak.

A nmgu honvédelmi minisztériumnak f. évi 33043. szám alatt a népfelkeltési tiszti tanfolyamra pályázott egyének folyamodványainak végeleges elintézése tárgyában kelt intézvénye köztudomásrahozatal végett kiadatik.

S.-a.-Ujhely, 1887. aug. 3.

Matolai Etele, alispán.

(Másolat.) M. kir. honvédelmi minisztertől 33043. Zemplénavármegye közönségének. Folyó évi 1240./eln. számú intézkedésem alapján hoztam felterjesztett „összeíró lajstromok”, valamint a népfelkeltési tiszti állás elnyerése iránt a (cim) területéről egyesek által közvetlenül hozzám intézett folyamodványok végképeni elintézése tekintetéből a következőket közlöm a (cimmal): 1. Azon állampolgárokra nézve, kik a népfelkeltési tisztképző tanfolyamok hallgatására jelentkeztek és erre általam ki is jelöltettek, folyó évi 3493., 3863. és 5467. eln. számok alatt a magyar 3492., 3864. és 5469. számok alatt pedig a horvát szlavonországi törvényhatóságoknak, végre 3491., 3865. és 5468. eln. sz. alatt Budapest fővárosnak kiadott rendeleteimmel általában intézkedtem. 2. Az ezen intézkedésem alapján a népfelkeltési tisztképző tanfolyamok megfelelő eredménnyel végzett állampolgárokra a népfelkeltési tiszti helyekre való kijelöléséről az illetők azon népfelkeltési járás-parancsnokságok által leendnek értesítve, melynek területén állandóan tartózkodnak. 3. A népfelkeltési tiszti állásra pályázott volt tisztek, orvosok, kezelő tisztek, állatorvosok, továbbá hadapródok és altisztek (számvivő altisztek), kik a népfelkeltési tiszti, illetőleg hivatalnoki állásra kijelölhetők voltak, erről ugyan az módon fognak értesítettetni. 4. Azokra nézve, kik határozottan a népfelkeltési kezelőtiszti állásra pályázván megfelelő tanfolyam hallgatására jelentkeztek, folyó évi 28533./II. számú rendelettemmel intézkedtem. 5. A műszaki vagy pedig hadbírói tiszti állásra beadott pályázatok, minthogy a népfelkeltési jelenlegi szervezetében ily állások rendszeresítve nincsenek, nem voltak tekintetbe vehetők. 6. Azon állampolgárok, kik pályázatukra, esetleg pedig kijelölésükre vonatkozólag külön értesítést nem nyertek, vagy nem nyerendnek, eltekintve egyesektől, kik a követelményeknek minden tekintetben teljesen meg nem felelnek, a népfelkeltési tiszti, illetőleg hivatalnoki állásra pályázottak tetemes, a szükségletet igen jelenté-

kenyen felülmúló számánál fogva nem voltak kijelölhetők. Felhivom tehát a (cimet), miszerint a fentebbieket a (cim) területén megfelelő uton módon azon megjegyzéssel közhírré tegye, hogy az érdekeltek mindennemű a népfelkeltésre vonatkozó ügyekben folyó évi október 1-től fogva az illetékes népfelkeltési járás-parancsnoksághoz forduljanak. Az összeíró lajstromokkal, illetőleg magán folyamodványokkal egyes pályázók részéről felterjesztett és itt vissza nem tartandó okmányok az ide mellékelt s az illető okmányok megjelölését is tartalmazó névjegyzékben kimutatott állampolgárokra a (cim) részéről kiszolgáltatandók, megjegyeztetvén, hogy azon törvényhatóságok, melyeknél okmányok szükségé fen nem forog, névjegyzékkel nem láttatnak el. Budapesten, 1887. július 18. Gromon, államtitkár.

11306. sz.

Zemplénavármegye alispánjától.

10 járási főszolgabíróknak.

Az erdőéri szakvizsgáknak a f. évi október hó 10-én és az erre következő napokon leendő megtartására vonatkozó a nmgu földmívelés, ipar és kereskedelmi minisztérium által f. évi 40778. sz. a. kiadott intézvény köztudomásrahozatal végett kiadatik.

S.-a.-Ujhely, 1887. aug. 19.

Matolai Etele, alispán.

(Másolat.) Hirdetmény a folyó 1887. évben megtartandó erdőéri szakvizsgák ügyében. Az erdőéri szakvizsgák a folyó évi október 10-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Máramaroszigeten, Debreczenben, Kolozsvárt, Brassóban, Nagy-Szebenben, Temesvárt, Zomborban, Pécsen és Szombathelyen a vármegye házában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatlag megtartatni. Felhivatnak mindazok, kik ezen szakvizsgát letenni szándékoznak, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamodványait a vizsgák székhelyére nézve illetékes királyi erdőfelügyelőhöz nyujtsák be. Földmívelés, ipar és keresk. m. kir. minisztérium.

9330. sz.

Zemplénavármegye alispánjától.

10 főszolgabíróknak.

Köröztetés s eredmény esetén jelentéstétel végett kiadatik.

S.-a.-Ujhely, 1887. július 26.

Matolai Etele, alispán.

(Másolat.) 2225. k. i. 87. sz. A varannói

járási főszolgabírájától. Kladzán község határában f. évi jul. 4-én Mihlyo András kladzáni lakos által egy gazdátlan 2 éves fekete szőrű, jegy nélküli kancacsikó bitangásban felfogatott, mely állat Mihlyo András kladzáni lakos gondozása alatt hagyatott; az esetre, ha a tulajdonos 30 nap alatt nem jelentkeznék, ezen gazdátlan csikó nyilvános árverés útján el fog adatni. Varannó, 1887. július 6. Füzesséry György sk., főszbiró.

139. sz.

Zemplénavárm. jegyzői egyt. elnökétől.

Tisztelt kartárs ur!

Az országos központi jegyzői egylet f. évi közgyűlésére vonatkozó meghívót /- alatt azon felhívással közlöm t. kartárs ural, hogy amennyiben a közgyűlésen részt venni szándékoznék, ebbeli szándékát velem folyó hó 8-ig közölni sziveskedjék, hogy a vasuti mérsékelt menet-jegyek kieszközlése iránt ideje korán tehessem meg a kellő lépéseket.

Hazaifui üdvözzettel vagyok

S.-a. Ujhelyben, 1887. évi szept. 1-én.

Pataky Miklós, egyt. elnök.

(Másolat) 827/1887. Meghívó. A magyarországi községi és körjegyzők országos központi egylete által az 1887. évi szeptember hó 21-ik napján d. e. 9 órakor Budapesten Pestmegye házában nagy termében megtartandó évi rendes közgyűlésre. A közgyűlés tárgysorozata: 1-ör. Elnöki jelentés. 2-ör. Az országos központi jegyzői egylet 1886. évi pénztári számadásának megvizsgálásáról szóló bizottsági jelentés tárgyalása és a felmentés iránti határozat. 3-ör. Az országos központi jegyzői egylet szaklapja 1886. évi számadásának megvizsgálásáról beadott bizottsági jelentés tárgyalása. 4-ör. Az 1888. évre vonatkozó költségeloirányzat megállapítása. 5-ör. Az „Évkönyv” ügybeni intézkedés s ezzel kapcsolatosan a tolonthalmegyei jegyzői egylet részéről az „Évkönyv”-re vonatkozólag beadott indítvány tárgyalása. 6-ör. Az 1886. évi közgyűlés 5-ik számú határozata szerint az országos jegyzői árvaház ügyében kiküldött bizottság jelentésének előterjesztése. 7-er. az 1886. évi közgyűlés 10-ik számú határozata értelmében kihirdetett pályázat folytán beérkezett két pályamű bírálatára vonatkozó választmányi jelentés tárgyalása és a kitűzött pályadíj odaítélése. 8-ör. Az 1886. évi közgyűlés 13. számú határozata szerint a tagsági díj hátralékok behajtása tárgyában tett intézkedések eredményét feltüntető jelentés, 9-er. Az 1886. évi közgyűlés 17. számú végzése folytán a megyei egyleteknek véleményezésül kiadott s a

TÁRCA.

Temetés lesz nálam...

EMETÉS lesz nálam.
 Kis ibolyka, rózsza
 Nyugosznak csendesen,
 Piciny koporsóba,

Illatos levélbe
 Zártam bele őket,
 Forró csókim adtam
 Nekik szemfedőnek.

Nyugosznak, pihennek!
 — S annyi rejtett bánat,
 Kinos zokogásban
 Utat tör magának.

Átélem még egyszer
 Rég letűnt világom,
 Kinos szenvedésem,
 Gyötrő boldogságom.

Aztán csend van ismét...
 Illat száll a légtérbe —
 Izzó gyertyalángban
 Ég multam emléke!

Nincs egy virágszál is,
 Mely még hozzá kötne;
 Elhamvadtt, elváltunk:
 — Örökre! örökre!

A füst is eloszlott...
 — Nem! lelkekre szállott:
 Feketére festi
 Az egész világot!

Bodnár István.

Az alvásról.

(Közegészségtani tanulmány)

Dr. Weisberg Zsigmondtól.

— A „Zemplén” eredeti tárcája. —

Ha az ilyen hálószobának saját külön ablakai nincsenek, falzata rendszeres nedves is szokott lenni; a nedves falak pedig kizárják a szükséges és oly fontos légcserét: sem a külső friss levegőt nem bocsátják be, sem a (lakásbeli) megromlott levegőt nem engedik kiszivárogni, ezenkívül télen a meleget is jobban elvezetik, tehát olyankor célszerűtlenek is.

Az alvás teljes kielégítésének harmadik tényezőjéül tekintendő az ágy. Az ágy úgy legyen elhelyezve, hogy annak fej-vege az ablak felé nézzen, anélkül azonban, hogy a nap az alvó szemébe süssön. Legcélszerűbb, ha a hálószoba közepére úgy állítjuk, hogy láb-vege a falnak legyen irányítva; ily módon ama hátrányok, melyek a fal melletti alvással járnak, legkönnyebben elháríthatók s egyidejűleg az alvó légzőszervei is legkönnyebben jutnak friss levegőhöz. Egészen nyitott ablak mellett aludni, épügy kárthozó lehet, mint azt már a „meghülésről” című, e helyütt közzétett, tanulmányunkban kifejtettük, valamint nedves fal mellett feküdni igen veszedelmes. Mert tapasztalatilag ilyenkor testünknek egyik oldala hűl le szerfelett, a mi iránt pedig alvásközben, teljes nyugalomban, még érzékenyebbek vagyunk, mint különben — és ennek rendszerint az izmok és csuklók rheumatikus gyuladása, valamint ideg bajok a következményei. Ha már másképp nem lehet, ezt a bajt úgy enyhíthetjük, hogy a nedves falat valamivel (pokróc, gyékény) beborítjuk, vagy pedig száraz deszkával (mely azonban ne szorosan támaszkodjék a falhoz, mert attól nedveséget kap) kibéleljük. Végre, tapasztalati dolog, hogy a hálószobákban rendszeren jobban porlik, mint másutt; kinek módjában áll, legcélszerűbben teszi, ha hálószobája padlóját vagy olajjal, vagy pedig fénymázzal vonja be.

Mai számunkhoz fél ív melléklet van csatolva.

földadó kataszter nyilvántartásáról szóló 1885. évi XXI. t. c. végrehajtása tárgyában kelt miniszteri utasítás 9. szakaszának módosítása iránt, a komárommegyei jegyzői egyesület részéről beadott indítványra vonatkozólag beérkezett vélemények és választm. javaslat tárgyalása. 10. ér. Az 1886. évi közgyűlés 22-ik számú határozata folytán az egyesület tulajdonát tevő »Községi Közlöny« című lap előfizetési díjával hátralékban levőkkel szemben követendő eljárásról szóló jelentés 11. ér. Az 1887. évi szept. hó 16-án az elnökséghez beadandó, szabályszerűleg szerkesztendő indítványok feletti intézkedés. Mely évi rendes közgyűlésre a megyei jegyzői egyesület elnökei útján, nemkülönben a központi egyesület titkára külön meghívó által következő megjegyzéssel hivatnak meg: 1-ör. Az orsz. közp. jegyzői egyesület tagjait képező megyei jegyzői egyesület küldöttjei megbízó leveleket, vagy a kiküldetésre vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatokat az 1887. évi szept. hó 21-ik napjának reggeli 8 órájáig Budapesten az újvilág-utcai »Arany Sas« című szálloda 1-ső számú szobájában székelő egyesületi főjegyzőnél annál inkább beadni el nem mulaszták, mivel ezeknek megvizsgálása sok időt igényelvé, a késedelmes beszerzés által a közgyűlés megnyitása lenne akadályozva. 2-ör. Az elnökség által előlegesen lépés tételre arra nézve, hogy a közgyűlés tartására az »Arany Sas« szállodában mérsékelt díjak mellett elegendő lakások tartassanak készen. Báránd (Biharmegye), 1887. augusztus 22. Vágó Ferenc, egyl. főjegyző. Kuncze Imre, egyl. elnök.

1778. sz. Zemplénmegye kir. tanfelügyelőjéből.

Értesítés.

A Révay testvérek kiadásában megjelent Jókai Mór által írt »Magyarország története a népköltők számára« című tankönyvet (ára 30 kr II. kiadás) mi is a vallás és közokt. m. kir. minisztérium által elfogadott és ajánlatott, az iskolákban leendő használat végett ezennel ajánlom. S. a. Ujhely, 1887. auguszt. 22.

Nemes Lajos,
kir. tanácsos és tanfelügyelő.

11989. sz. Zemplénvármegye alispánjától.

10 járási főszolgabíróknak.

Körözés végett tudatom, hogy Ornstein Mór lukai lakosnak f. évi augusztus 19-én egy 3¹/₂ éves kanca-pej, hámos »F.« bélyeges, homlokán csillagjegyes lova a sárospataki határról elbirtangolt.

S. a. Ujhely, 1887. augusztus 29

Matolai Etele,
alispán.

Kevesen vagyunk!

Nagy és művelt országnak azt szokták nevezni, melynek elegendő számu lakója van a föld területéhez mérve, melyet elfoglalt; képes azt jól megművelni és maga és hazája számára gazdagon kamatoztatni; és nem szorulván pusztán a földművelésre, kéz- és gyáripar által gazdaggá, jó törvények által biztossá, tudomány és művészet által híressé tenni.

Mióta nemzetünk hozzászámából önézretre ébredett és a jó Isten lelkes vezetőkkel áldotta

* Mutatvány a múlt számunk irodalmi rovatában ösmertett »Piros könyv«-ből. Szerk.

S ezzel, miután az alvás lényegén kívül, mindama tényezőket, melyektől az alvás »teljes kielégítése« függ, érdemileg tárgyaltuk volna, tanulmányunk befejezéséül még azt a kérdést vetjük föl: mennyi időt fordítsunk rendes körülmények közt az alváásra?

Mint minden természetbeli szükségletnél, ugy az alvásnál is, sok függ a megszokástól. Eszerint az embereket alvás tekintetében sokat-alvókra és keveset-alvókra osztályozhatjuk.

Élettani szempontból itélve a dolgot: minél fiatalabb az egyén, annál nagyobb szüksége van az alváásra és annál indokoltabb is az. A régi latin életszabály ugyan azt tartja: »Quinque horas dormisse sat est juvenique senique«, vagyis: Az alváásra öt óra elég fiatalnak, öregnek. Azonban, ugy látszik, a régi emberek itten a fősúlyt az életszabálynál inkább a hexameterek jó hangzására, mintsem a tudomány, vagy a tapasztalat követelményeire fektették.

Tapasztalati dolog ugyanis, hogy például az újszülött úgyszólván csak akkor van ébren, mikor éhes, vagy valami más baj háborgatja! Továbbá, hogy hat éves koráig a gyermek legalább 10, nyolc évesig legalább 12 órát alszik, ezen túl beéri az ifju 10 és a felnőtt 8 órával, még azon esetre is, ha az illető szellemi munkával foglalkozó városi ember, kinek kifáradt idegcentruma: az agy, hosszabb nyugalmat követel a testi munkájánál. A vétség már beéri keve-

meg: ezek mindenikének az volt törekvése, hogy hazánkat ilyenre tegye.

Gróf Széchenyi István, a »legnagyobb magyar« jó száraz és vízi utak, gőzhajózás, az állattenyésztés emelése, s fővárosunk szépítése által igyekezett gazdaggá tenni nemzetünket. Deák Ferenc és mások bölcs törvények által igyekeztek biztosítani a nemzet jogait s a személy és vagyon szentségét. Végre igen sokan a nemzet tudományos művészeti fejlődését mozdították elő.

Több, mint egy félszázad óta tart e szép és nemes munka: de elvégre is mindenki, a ki nemzetünk haladásáról mélyebben gondolkozott és hazája iránt melegebben érzett, kénytelen volt belátni, hogy ez ország csak ugy lehetne igazán virágzó, ha lakóinak száma annyira emelkedik, hogy tágas pusztáinkat be tudja népesíteni, megtudja művelni; s ha népesedésünk által a különböző iparágaknak is elég munkaerő juthat. Mert a pusztán földművelésből és baromtenyésztésből élő nemzet minél jobban emelkedik műveltségében, minél jobban öltözködik, csinosabban rendezi be házáat, kényelmesebben él: annál nagyobb adózójává válik azoknak az országoknak, melyek öltözete kelméit, butorozatát stb. drága áron adják el neki.

Egyszóval, ma már mindenki belátja, hogy hazánknak legnagyobb szüksége van munkaerőre; hogy kevesen vagyunk; és hogy hazánk-népünk jólétének emelésére első szükség lenne, hogy a nemzet szaporasága más mivelte nemzetekével legalább is lépést tartson.

— Ejh, most is sokan vagyunk, alig tudunk egymástól megélni! — mondja egynémely szűkeklü s még szűkebbeszű ember. Nekem egész telkem van, két fiamnak már csak fél fél lesz; ha négyen lennének, már csak egyegyed jutna egyrel! Lássuk, igaz beszéd-e ez?

Ha ez igaz lenne, az következne belőle, hogy irtuk ki nemzetünk felét, ezután ennek felét így tovább; s minél kevesebben leszünk, annál könnyebb, boldogítottabb lesz életünk. Meglehetne; de a történelem s a természet példái azt mutatják, hogy a nagy nemzetek elnyelik a kicsinyeket, mint a nagy hal a kicsiny halakat; lehetne hát amolyan bölcsesség mellett belőlünk más nagy nemzetek részére — egy kövér falat.

De ez az ország, melyet atyáink vére öntözött, az a szabadság, melyért őseink küzdöttek, az a dicsőség, melyet nemzetünk vérel és verejtékkel egy ezredévén át érdemelt ki, — az nem lenne a miénk!

Meg hát szükséges-e az atya minden gyermekének abból a néhány barázda földből megélni, mely örökül maradt reá?

Éppen nem, 1848 óta egyenlő jogu polgárai vagyunk a hazának mindannyian. Nyitva áll mindenki előtt minden pálya. Észszel és akarattal lehet a legegyszerűbb és szegényebb földműves, vagy iparos fiából pap a püspökségig, politikus a ministerségig, katona a generáliságig, iparos, kereskedő, a milliomosságig! Van is már reá példánk elég. Hát ne maradjon az egész család egy rakáson az eke mellett, mint a rakamazi krumpli, hanem induljon az esze és szorgalma után, különböző pályára! . . .

Ezek szerint hát csakugyan jobb lenne, ha többen volnánk ezen a szép magyar földön; elérhetnénk egymástól 3—4 szer ennyien is; nem tartanánk a hatalmas szomszédoktól; pusztáink benépesülének: városok, falvak emelkednének, nagy gyártelepeink épülének, melyekben hazafi kéz teljesítene azt a munkát, melyért most csaknem minden pénzünket a népes, mivelte országoknak adjuk: évenként több, mint háromszáz milliót gyolcsra, kartonra, s egyéb szövetekre, selyem ruhára,

sebb alvással is; mert az öreg embernek még az 5 óra is több a kellenél!

Fensikon élőknek, hegyi lakóknak és a hideg égöv szülöttjeinek általán véve e tekintetben csekélyebb az igényük, mint a rónaság vagy a forró-égöv lakóinak, mely körülmény valószínűleg abban találja magyarázatát, hogy amazok az alvás szükséglet »teljes kielégítésére« megkívánatott első tényezőnek: a tiszta, üde, vagyis okszigén-dus levegőnek természetes birtokában vannak.

Végre még egy kérdést: mikor célszerűbb az alvás, nappal-e vagy éjjel? Kétséget nem szenved, hogy noha az alvás, mint a munkálkodás természetes okozata, valamint az utóbbi, bizonyos időhöz nincsen kötve, mégis a természettel öszhangzásban az éj annak a legmegfelelőbb időszaka! Balhit azonban, hogy az éjjel előtti álom többet ér, mint az éjjelutáni; mert teljesen mindegy mikor következik be ama állapot, midőn — a fentebb mondottak szerint — alváásra indítatunk; csak az a fő, hogy tiszta, jó levegőben legyünk s a kellenél többet ne aludjunk! Mert, habár a francia azt tartja: Qui dort, dine« (a ki alszik, étkezik), vagyis az alvás fölöslegessé teszi az étkezést, mégis egészségügyi szempontból csak rendes, öszhangzatos kielégítése az összes természetes szükségleteknek, tartja a testet s a lelket egyívű!

(Vége).

cifra pántlikára! . . . számítsák ki kedves polgártársak, hány mérő buzát kell eladnunk, míg ez a háromszáz millió kitelik belőle? De hát miért nem vagyunk többen?

Akarnak polgártársaim igaz szót hallani? Én megmondom.

Mert elhagytuk magunkat. Elhagytuk vétkes hanyagságból, »bánom is én«-féle könnyelműségből. Mert nem szeretjük eléggé önmagunkat, hazánkat, nemzetünket. Mert nem gondolunk vele, ha gyermekünk, felebatánk elpusztul; és összedugott kézzel nézzük népünk, saját magunk nagy romlását!

Nehéz vadaq ezek kedves polgártársaim; de fájdalom, igazak. Bebizonyítom.

E század elejétől fogva egész Európában, s pár évtized óta nálunk is, szokásba jött a népszámlálás. Hallottunk fölöle mindnyájan. Ebből a népszámlálásból a következő adatokat hozom fel.

Európa miveltebb tartományában a nép szaporasága oly nagy, hogy csak 45—50 év szükséges arra, hogy a nemzet magát megkétszerezze. Magyarországon, ha a szaporodás így halad, mint most, 120—130 év szükséges, hogy a nemzeti létszám megkétszereződjék; ez is csak békességes és kedvező viszonyok mellett.

Magyarországon 5 százalékkal több gyermek születik, mint Európa bármely országában; de viszont a kisedek halandósága oly nagy, hogy egyedül Oroszországé mulja felül.

Különösen a 3—7 éves gyermekek halandósága nálunk az 50—55 százalék között ingadozik; e szerint a nemzet létszámának a fele elpusztul, mielőtt a 7 éves kort elérné! Még kimondani is borzasztó!

Most már azt kérdelem, mi lehet e roppant halandóság oka?

A szegénység, vagy rossz élet? Nem! Európának alig van népe, mely általában véve jobban élne a magyarnál. Nem is csoda: a legjobb kenyér, a legjobb bor, a legkitünőbb husnemű, dohány az egész világon itt terem; tölünk veszik azt más országok is, melyek a jónál jobbra akarnak szert tenni. Lisztünket, borunkat elhordják széles ez világra.

Talán a szerencsétlen égalji viszonyokra fogjuk? . . . Az is nehéz lesz; mert Magyarország éghajlata általában egészséges, itt-ott van egy kevés mocsárvidék; de az életmód ez ellen is biztosítja, kivált az állandó lakókat.

Vagy talán rendetlen életmódunk az oka? . . . Ebben már több való lehet. Mert bizony mi egyegy keresztelön, névnapon, menyegzőn vagy toron megeszünk-iszunk személyenként háromannyit, mint a mennyi egy-egy egészséges gyomrot kielégít; s megeszünk-iszunk annyit, mennyi egy-némely szegény családnak egy negyed, vagy félvére is elég lenne. Különösen bármily régi, de nagyon rút és embertelen szokás a halotti tor, mely igazán a pogány korszakból maradt reánk. Mert, hogy annak a családnak, mely örömet, vagy éppen támaszát veszítette el, még néhány hónapra való eledelét is elegyünk-igyünk, ez embertelen dolog, hogy abban a házban, melyben a legnagyobb fájdalom ütötte fel sátorát, még az nap tivornyazunk, ez nem illendő, nem keresztényen szokás! . . . De elég most erről. Különben is a jó Isten a magyar embert jó gyomorral áldotta meg, mely még az efféle kihágást is elbirja. Ez tehát annyival kevésbbé oka a halandóságnak, mivel a halandóság a 3—7 éves kisedek között legnagyobb, ezek pedig a tivornyákban kevésbé vesznek részt.

E szerint alig marad egyéb hátra, mint töredelmes szívvel bevallanunk, hogy nemzetünk kevés voltának, lassu növekedésének egyetlen főoka: saját gondatlanságunk!*)

P. Szathmáry Károly.

Levelezés.

Varannó, 1887. aug. 29.

Tek. szerkesztőség!

Ritka és lélekemelő ünnepség színhelye volt f. hó 27-én Agyagos község, hol a vidéknek szép számmal egybegyűlt közönsége jelenlétében az ottani g. kath. templomban újonnan felállított oltár és új iskola szenteltetett fel.

Mily csinnal és mily célszerűséggel épített fel az agyagosi gör. kath. felekezeti iskola, fényes tanuságot tesz arról dr. Businkay Gyula orsz. egészségügyi felügyelőnek abbeli kifejezése, hogy nagyon messzire kellene mennie, míg a kor kívánalmainak megfelelő oly községi iskolát láthatna, melynek tanterme bármely gimnázium, vagy felsőbb tanintézetben méltó helyet foglalhatna el.

Nekem különben nem az a célo, hogy ez iskola egészségügyi és célszerűségi berendezéséről bírálatot mondjak, (de oly illetékes helyről jött

*) Ezek után a szerző áttér a gyermek-menedékházak fontosságának ösmertetésére. A derék kis könyvre, melynek ára csak 30 kr., de aranyakat érő jó tanácsokat tartalmaz, kivált a nép számára, még egyszer felhívjuk a lelkesesek s tanítók szives figyelmét. Szerk.

Folytatás a mellékleten.

5835. szám.
1887. p.

Makk- és gubics-eladási hirdetmény.

A mélt. kassai püspökségi uradalom borsod-harsányi 1340 frtra és a zemplén-szt.-máriai 1729 frt 50 kr-ra becsült **makk- és gubics-termése** eladása céljából — a felsőbbi jóváhagyás fentartása mellett —

f. évi szept. 5-én d. e. 10 órakor Harsányban
f. évi szept. 13-án d. e. 10 órakor Szt.-Márián

a tisztí lakban írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Vevő köteles a vételár 1/3-adát azonnal, a többit a helybenhagyás után 8 nap alatt lefizetni. Az árverési feltételek alulírottaknál megtekinthetők.

Borsod-Harsány, 1887. augusztus 28-án.

Ullrich Antal,
erdőmester.

Stessel Gyula,
urad. vezetőtitkár

Hirdetmény.

A s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a magyar gácsországi vasuti társulat részére Mező-Laborcz, Izb.-Radvány és Kaskócz községek határában eszközölt pótkisajátítás miatt szükségessé vált kártalanítási eljárás megkezdésére határnapul Kaskócz községébe **1887. évi szeptember hó 12-ik** (tizenkettedik) napján d. e. 9 órája, Izb.-Radvány községébe **1887. évi szeptember hó 13-ik** (tizenharmadik) napjának d. e. 9 órája és Mező-Laborcz községébe **1887. szeptember hó 14-ik** (tizennegyedik) napjának d. e. 9 órája a község házához kitűzetett.

A távollévő és ösmertelen tartózkodású érdekelt felek részére pedig ügygondnokul, Géczy István homonnai lakos ügyvéd lett kinevezve.

A fent kitett határnapra és helyére az érdekelt felek az 1881. XLI. 46-ik §-a értelmében azon kijelentéssel idéztetnek, hogy elmaradásuk a kártalanítás fölötti érdemleges határozat hozatalát nem gátolandja, és hogy a tárgyalásról való elmaradás, vagy az egyéni külön értesítésnek elmaradása miatt igazolásnak helye nincs.

Kelt S.-a.-Ujhelyben a kir. törvényszéknek 1887. évi július hó 26-án tartott üléséből.

Láczay Károly,
jegyző.

Hammersberg Jenő,
elnök.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a kispiacra lévő

kocsigyártó műhelyemben

mindennemű új kocsik készen kaphatók. Ócska kocsik javítását, festését avagy fényezését a legizlésteljesebben eszközölöm.

Vállalkozom továbbá mindennemű **mázolási munkákra**, a legszebb **fa-utánzásokkal**; fényképekről a legsikerültebb **életnagyságu képek** előállítására **kréta rajzban**; végül a **ezüstművészet** minden ágához tartozó munkák készítésére: festve, bronzírozva avagy aranyozva.

Nagyérdemű közönség! Még csak egy éve, hogy e városban működöm és máris ezen rövid idő alatt mélyen tisztelt megrendelőimnél számtalan fent elsorolt munkáim igazolják azt, hogy kitűnő képzettségem által megbízásaimnak hűen megfelelek, és ígérem, hogy nagybecsült megbízásuknak továbbra is igyekezni fogok minden tekintetben megfelelni.

Miért is bátor vagyok magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlani.

Kiváló tisztelettel

HERICZ SÁNDOR.

3-6

TENYÉSZJUH ELADÁS.

400 db. első rendű hazai fésűs gyapjas 2-3 éves számfölötti tenyészjuh osztályozás szerint ahoz beosztott kosokkal — eladó és megtekinthető a **Muhi puztán**, u. p. és vasuti állomás **Nyék-Ládháza**.

2-2

Árverési hirdetmény.

A zétényi uradalomhoz tartozó erdősegégekben megtermett makk f. évi szeptember hó 4-én a délelőtti órákban a kasznári irodában nyilvános árverés útján fog eladatni, a melyről a venni szándékozók értesítettek. Az árverési feltételeket mindonkor a kasznári irodában megtekinthetik.

Kelt Zétényben, 1887. aug. 19-én.

2-3

A jószágigazgatóság.

Tk. 1731. sz.
1887.

Árverési hirdetményi kivonat.

A homonnai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. államkincstár végrehajtónak Druga Iván végrehajtást szenvedő elleni 80 frt 66 1/2 krnyi tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék, a homonnai kir. járásbírósg területén lévő Rokítócz községe és határában fekvő, a rokitóczy 37. sz. tjkönyvben A. I. 1-59. sorsz. a. foglalt 1/4 volt urbéri bel- és kültelekből, valamint + 1. sorsz. a. foglalt irtásból felelő részben a B. 1. sorsz. a. tulajdonosul bevezetett Druga Timkó Ivánt illető jutalékra az árverést 335 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb jelölt ingatlan az 1887. évi szept. hó 9-ik napján délelőtti 9 órakor Rokítócz község házában megtartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 33 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. tc. 42-ik §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Homonnán, a kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságnál, 1887. május hó 25-ik napján.

Cseley,
kir. jbiró.

2919. szám.
887. végreh.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék 2726/87. számú végzésével Kellner József és fia s.-a.-ujhelyi lakos felperes részére Saager Róza s.-a.-ujhelyi lakos alperes ellen 127 frt 56 kr. s jár. erejéig elrendelt kiell. végrehajtás folytán nevezett alperestől S.-a.-Ujhelyben 1887. évi május hó 6-án lefoglalt s 482 frtra becsült ingóságokra a s.-a.-ujhelyi kir. járásbírósg 2919/87. sz. kiküldött végzése folytán az árverést elrendeltetvén, annak a helyszínén, vagyis S.-a.-Ujhelyben leendő megtartására határidőül 1887. évi szeptember hó 5-ik napjának délutáni 3 órája tűztetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt lovak, szekér, szobai bútorok s egyéb különféle ingóságok az 1881. 60. t. c. 107. és 108. §§-ai szerint a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak egyuttal mindazok, a kik a lefoglalt tárgyakra elsőbbséggel bírnak, miszerint elsőbbségi igényeiket az árverés megkezdése előtt szóval vagy írásban alulírt végrehajtónál, az 1881. 60. t. c. 111. §-a értelmében, a különbeni következmények terhe alatt bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1887. évi aug. hó 21. napján.

Gosztonyi A.
kir. bir. végrehajtó.

A legelőnyösebb szer minden rovar ellen

oly meglepő erővel hat és gyorsan irtja az undorító rovarokat, hogy **semmi nyomuk nem marad.** A vételnél különösen ügyelni kell arra: hogy az a mi p. pirban van, vagy lesz kimerve, az sohasem a valódi „**Zacherli-különlegesség.**” Csakis **eredeti üvegekben és olesón** kapható a valódi „**ZACHERLIN.**”

S.-a.-Ujhely: Szentgyörgyi Vilmos Kincsesy Péter, Zlinszky József; Kis-Várda: Balkany Farkas; Nagy-Mihály: Mar-morstein Simon; Sárospatak: Pavletits György; Szerencs: Rochlitz Rezső; Ungvár: Speck Z., Gelb Márton; Krausz Adolf Tokaj; Reimer D.

Főraktár: **J. ZACHERL** BÉCS, I. Goldschmied-utca 2.

Tk. 1221. sz.
1887.

Árverési hirdetményi kivonat.

A tokaji kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Kovácsy Pál ügyvéd mint Rublinszki Rozália s társai ügygondnoka végrehajtónak Balogh Lipót ügyvéd mint Somjaki János s társai ügygondnoka végrehajtást szenvedett elleni 260 frt 56 kr. tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyéből kifolyólag a tokaji kir. járásbírósg területén lévő, Tolcsva község határában fekvő, a tolcsvai 15. sz. tjkvben foglalt 1) a 34-35. hr. sz. ház, uivar és kert 190 frt, 2) az 1409. hr. sz. szőlő 16 frt, 3) a 2172. hr. sz. a. foglalt szőlő 106 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi szeptember hó 20-ik napján délelőtti 9 órakor Tolcsva város házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881-ik LX-ik törvény-cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. év nov. hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszeri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a tokaji kir. járásbírósg mint tkvi hatóságnál Tokajban, 1887. május hó 2-ik napján.

Sill Henrik,
kir. aljbiró.

TK. 1347. sz.
1887.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gálszécsi királyi járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Goldstein Leopold bosnyiczai lakos végrehajtónak Goda Mihály és Goda Anna parnói lakos végrehajtást szenvedők elleni 26 frt 74 kr. tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a gálszécsi kir. járásbírósg) területén lévő Parnó községben fekvő, a parnói 102. sz. tjkvben A. I. 1-8. és 10-12. sz. a. fölvett egy egész volt urbéres telket képező ingatlanokból, nevezetesen a 199. és 200. hr. számok alatt felvett ház és belsőszobából, valamint a 307, 312, 437, 450, 525, 597, 784, 868. és 883. hr. sz. a. felvett külingatlanokból Goda Anna és Goda Mihály végrehajtást szenvedők nevében álló 1/4 résznyi jutalékra 900 frt kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi szeptember 23-ik napján d. e. 10 órakor Parnón, a községbíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 90 forintot készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Gálszécsen, a kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságnál 1887. évi június hó 6-án.

Roskovics, kir. aljbiró.

Regále bérbeadás.

A tolcsvai italmérsi és piacbér-szedési jog 1888. január 1-től 3 esetleg 6 évre bérbe adandó. **A nyilvános árverés f. évi szeptember 15-én délelőtti 9 órakor** fog a tolcsvai városházánál megtartatni, azon megjegyzéssel, miszerint zárt ajánlatok is elfogadhatnak, melyek legalább 1 órával az árverés megkezdése előtt alulírottal benyújtandók. Bánatpénz ugy az árverelő, mint zárt ajánlatot tevők részéről 500 frtban állapított meg. A bérleti feltételek a tolcsvai takarékpénztárnál megtekinthetők.

Tolcsva, 1887. augusztus hó.

Dessewffy József,
közirtokossági elnök.

2-2

LINKESCH SAMU özv.

vasúzet Eperjesen
ajánlja kitűnő minőségű

krakkói cserépkályhát

fehér és diszes színekben,

FA-, KOSZÉN-

és

coaks fűtésre,

KANDALLÓKAT,

TAKARÉK-

KONYHÁKAT

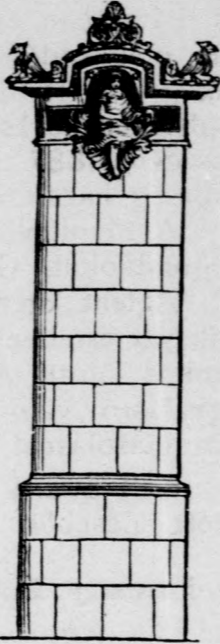
bármilyen

kivitelben

a legolcsóbb árakban.

Képviselet:

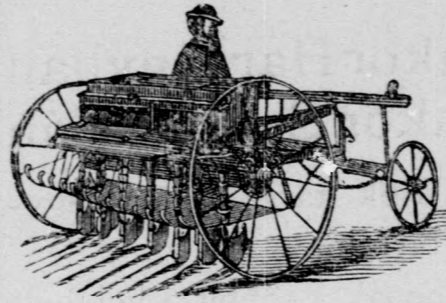
Reichard M. és fia uraknál S.-a.-Ujhely.

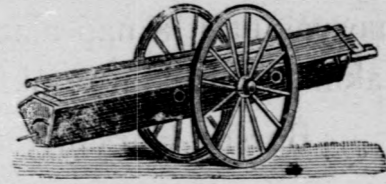
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntője Kassán, eperjesi-ut 6. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel-tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhínevű gépeit, nevezetesen:

Sorvető gépeket.
Szórvető gépeket.
Ekéket, — Boronákat.
Hengereket, — Lókapákat.
Tengeri morzsolókat.
Olajsajtókat és olajmag-pörkölőket.
Borsajtókat és szőlőzúzókat,

továbbá mindennemű szivattyukat, gőz-gépeket, és gőzkazánokat, Szeszgyár-berendezéseket.

Gépeink-, eszközeink- és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban, bizományi raktárt pedig:

Behyna testvér uraknál S.-a.-Ujhely.

Gazdasági gépeink képes-, valamint öntődégek gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Első zemplénmegyei honi bútor-csarnok és koporsó-raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudására hozni, hogy a főtéren (Mattyasovszky-féle házban) lévő, a fenti czim alatt kereskedelmileg bejegyzett

bútor-csarnokomat

mely egyidejűleg asztalos- és kárpitos-műhelylyel is egybe van kötve, újból dusan berendeztem, hol is minden e szakba vágó munkák a legjutányosabb áron kaphatók.

Rövid ittlétem alatt már számosan meggyőződhetek arról, hogy butoraim, melyeket a budapesti asztalos és kárpitos műipar-műhelyből beszerzett munkásaim állítanak elő, oly tartósak, szépek és emellett olcsók, hogy azok semmi kívánni valót sem hagynak maguk után.

Ezen előnyök mellett nyíltan be is kell vallanom, hogy áruim oly meglepő gyorsan kelnek, hogy szükségleteimet alig vagyok képes beszerezni. Igérem, hogy ezen ily gyorsasággal nem várt számos pártfogást lankadatlan szorgalommal és fáradtsággal fogom továbbra is igyekezni kiérdemelni.

Továbbá van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy több oldalról nyert felszólításnak engedve, üzletemet egy kizárólagosan szabadalmazott és számos kitüntetésekben részesült

ásvány-koporsó raktárral

bővíttem ki. Ezen koporsók kitűnő és tartós voltáknál fogva az érczkoporsókat jóval tul-szárnyalják és mi több, felényibe kerül mint egy érczkoporsó.

Amidőn még dusan berendezett tükör-, kép- és Wertheim-pénz-szekrény raktáramat a n. é. közönség pártfogásába ajánlom, kedves kötelességemnek tartom t. vevőimnek az eddigi szives pártfogásért hálás köszönetet mondani és kérem továbbra is becses bizalmukkal engem megtisztelni, melynek megkettőztetett erővel fogok igyekezni megfelelni. — Kiváló tisztelettel

JAKOBOVITS ARMIN.

2-25

Sirkövekre feliratok vése és aranyozása

SIR-EMLÉK-KÖVEK NAGY RAKTÁRA.

BURGER ADOLFNÁL

S.-a.-UJHELYT

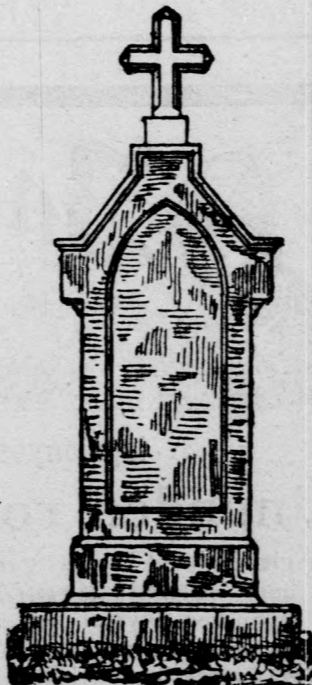
Főutcán, a „Vörös ökör” vendéglő épületében.

MINDEN IDŐBEN

nagy választékban tartok s kívánatra felállítok

POROSZ SZÜRKE MÁRVÁNY,
VÖRÖS MÁRVÁNY

és homokkő sirkövet.

Sürgőnyczim:
Burger Adolf S.-a.-Ujhely.

Tisztelettel
BURGER ADOLF
vállalkozó.

4-52

Kívánatra képes árjegyzék megtekintésül bérmentve küldetik.

Nincs többé fogfájás

világhírű és valódi

Dr. POPP

Anatherin-

cs. k. udv. fogorvos szájvizének

Bécs, I. Bognergasse N. 2.

használat mellett. Főülmul minden más szájvizet, mint kitűnő óvszer mindeunemű fog-, száj- és torokbetegség ellen, s dr. Popp fogporának vagy fogpasztájának egyidejű használata után a fogak mindig egészségesek és szépek, ami egy egészséges gyomor főfeltétele.

Dr. Popp fogplombja a legjobb szer az odvas fogak sajtókészü kitömésére, miáltal a büzös lehellet megszűnik.

Dr. Popp növény-szappanja kitűnő szer mindennemű bőrbetegségek ellen s kiválóan alkalmas fürdők számára.

Árak: Anatherin szájviz palackokban 50 kr., 1 frt, és 1 frt 40 kr. Anatherin fogpasta dobozban 1 frt 22 kr. Aromaticus fogpasta darabokban 35 kr. Fogpor skatulyában 63 kr. Fogplomb tokban 1 frt. Növényzappan 30 kr.

A t. e. közönség kérétek, hogy világosan Popp cs. k. udv. fogorvos preparatumaik kerje s csak olyant fogadjon el, mely védjeggyel van ellátva. A hamisított Anatherin szájviz, minőt gyakran árulnak, sokszor az egészségre ártalmas alkatrészeket tartalmaz, miert is ennek megvételétől óvjuk a t. közönséget.

S.-a.-Ujhelyt kapható: Kinesey Péter gyógytárában és Szentgyörgyi Vilmos kereskedésében, valamint: Göncz, Tolesva, Sáros-Patak, Szántó, Töke-Terebes, Talya, Mád, és Szikszó gyógytárában és diszáru kereskedésében.

9-12.

ANDEL J.-féle

uj felfedezett

tengertüli por

pusztit:

poloskát, bolhát, svábot, molyt, oroszbogárt, legyet, hangyát, pinczebogárt, madármolyt, egyáltalában mindennemű rovat, — majdnem természetfölötti gyorsasággal és biztonsággal — olytormán, hogy a letező rovaroköltésből annak még csak nyoma sem marad. — Valódi minőségben és olcsó áron kapható:

FRÁGA

ANDEL J.-féle gyógyfűkereskedésében

13 »a fekete kutyához» Huss uzoza 13. és a Szentgyörgyi Vilmos fűszerkereskedésében

S.-a.-Ujhelyt.

nyilatkozat ki is zárja a laikus bírálót) csak röviden egy pár szóval óhajtók megemlékezni ez iskola felépítése ügyében buzgólkodott egyénekéről.

Midőn a vármegye tek. közigazgatási bizottsága határozatilag kimondotta, hogy az agyagosi régi iskola használhatatlansága miatt bezárandó: érdemekben gazdag főszolgabíránk *Füzesséry György és Adamkovics István*, az agyagosi g. kath. egyház fenkölt szellemű lelkésze, közakarral elhatározták, hogy a népnevelési ügy érdekében minden lehető elkövetnek, hogy a rozszant régi iskolaépület helyén egy díszes és a kor igényeinek megfelelő épület emeljenek.

Az a kitartós következetes küzdelem, mit a vidékünkön lakó és a műveltség alantas fokán álló néppel kellett folytatniok, végtére is győzedelmeskedett, a hoszas kérelem és a felsőbb hatóságok parancsa megteremtette a gyümölcsöt, melynek éltető hatását rövid idő múlva fogja érezni a községet serdülő nemzedéke.

Sokat, nagyon sok jót és szépet sorolhatnék fel itt az előbb említett és a nép boldogításáért, jólétéért élő két urról, de azt már talán többen és szebb szavakba öntve elmondották; elég legyen kívánnom, hogy az Isten őket hazánk, vármegyénk díszére s családjaik örömére, az emberi élet legvégső határáig tartsa meg s adja az ég, hogy ily jeles emberekben bővelkedhessünk!

Az oltár- és iskolaszentelést főt. *Adamkovics István* végezte. Az ünnepi aktus után vendégszerető házában fényes lakoma volt. Kitűnő tisztkában sem volt hiány. Éltették a legelső magyar embert, a királyt, *Füzesséry György* főszolgabírót, *Adamkovics István* lelkészt és a jelen volt díszes hölgykoszorút.

Estefelől megkezdődött a tánc, mely derült hangulatával a hajnali órákig tartotta együtt pompás mulató társaságunkat.

Egy jelenvolt.

Dobóruszka érdekében.

Ungvármegyének e virágzó községet a mult napokban a lángok martalékává lett. A leégették nyomora kimondhatatlan, mert összes gazdaságuk ez évi eredményét a pusztító tűz felemésztette, összes gazdasági szerelvényeik oda égtek, disznók, apró házi marhák elpusztultak s csak a szarvasmarhák voltak megmenthetők. A házak földig égtek, szóval nem maradt a leégettéknek semmiök, a mivel gazdálkodásukat folytathatnák.

De ezenfelül az éhínség nyomora is beköszöntött. Jó szívű emberbarátok könyörület adományá egy két családot ha el is lát mátol holnapig, de mi lesz velük a bekövetkező téli időszak alatt. A vármegye lakosságának kötelessége e szerencsétlenek sorsát kezébe venni és minden lehető elkövetni, hogy megyei s országos segélyezésben részesüljenek.

Ha távoli tüzkárosultak javára gyűjtöttünk községenként, itt az alkalom, hogy saját megyénkbelieknek is hozzuk meg az áldozatot és adakozzunk mennél számosabban.

A fővárosi és vidéki lapokat is felkérjük, sziveskedjenek a dobóruszka i leégették javára könyöradományokat gyűjteni és a vármegye alispánjához juttatni.*

Ungvárt, 1887. auguszt. 24.

Fincziczky Mihály,
az „Ung” szerkesztője.

Hírek a nagyvilágból.

Császárok találkozása. Napról-napra nagyobb valószínűséget nyer a hír, hogy Sándor cár és Vilmos császár találkozni fognak. A találkozás helyül *Stettin* németországi város van kijelölve.

Ninch-kinch! Ez ugyan kínai nyelven van mondva, de azért megérti a magyar pénzügyminister is, mert neki is gyakran van alkalma jeleztetni a országgyűlésnek, a melyet legközelebb kínai kollégája tett a mennyei birodalom uralkodójának. A nap dicső fia tudvalevőleg megakart nőszülni. Mamája már ki is kereste számára az alkalmas leányt, s az ifju uralkodónak nem is volt ellene kifogása. Félig-meddig már ki is volt tűzve az esküvő napja. Ekkor azonban előállt az állami pénztár főmandarinja, s kijelentette, hogy az esküvőt legalább két évre kell alhalasztani, mert azt mondja — *ninch-kinch!* Ily állapotban pedig a mennyei birodalomban sem lehet lakziti tartani.

A cár beteg. Karját felköve hordja, állítólag meghülésből eredő csuzos fájdalmak miatt.

Hírek az országból.

A magyar országgyűlés f. hó 26-ára van egybehíva.

A horvát tartománygyűlés e hónapnak az első napján nyílt meg. *Héderváry Khuen* gróf, horvát bán diszmagyarba öltözve jelent meg s a trón menyezett alatt hely foglalva olvasta föl a

* A könyöradományokat teljes készséggel közvetítjük. Szerk.

királyi kéziratot, melyet az egész ház, a Starcevicz párt kivételével, állva hallgatott végig s a király nevének említésekor lelkesen zsviözött.

Jászón augusztus hó 31-én 40 ház sok takarmánnyal és gabnakészlettel esett a tüzvésznek martalékul. Egy anya ravatalánál, mely szintén tüzet fogott, leánya megörlött.

M. Szigeten f. hó 8-án leplezik le az 1848/49, iki magyar szabadságharc két kimagasló alakjának, *Asztalos Sándor* és *Móricz Samunak* a ref. templom előtt lévő kertben felállított díszes emlékoszlopát.

Hazaárulás és néplázítás miatt *Lukács László* a szamosújvári g. kath. püspökséghez tartozó lacfalusi lelkészt, a szatmárnémeti kir. törvényszék vizsgáló bíróját elfogatta. Miletics Szvetozár, a hirdett nemzetiségű igazgató, esete óta ez a második példa arra, hogy az állam a maga tekintélyének megóvása és a belső bekecség biztosítása érdekében vádoló gyanánt lép föl s a büntető törvénykönyv súlyos penitenciáját alkalmazza a arcátlankodó Katilinára és veszedelmes cinkostársaira.

Különfélék.

(Tisztelgő küldöttségek a királyhoz.) F. hó 11., 12. és 13-án *T. Terebes* lesz Magyarország községet. A szomszédságunkban fekvő vármegyéknek egyházi és világi fényes küldöttségei fognak megjelenni a szerényke községetben, hogy tolmácsolják küldökiének hódoló ödvözlését, hogy alattvalói igaz hódolatuknak az alkotmányos király előtt illó kifejezést adjanak, s a király környezetének fényéhez és méltóságához járuljanak. *Ujabb értesülések szerint ugyanis alapos remény lehet arra, hogy Öfelsége a küldöttségeket külön-külön csoportokban is elfogja fogadni.* Eddig a zempléni nagy küldöttségén kívül a következő küldöttségek jelentettek be érkezésüket: 1. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület. Vezetik: *Csékus István* püspök és *Péchy Tamás* ker. felügyelő. 2. Ungvármegye törvényhatósága *Török József* gf. főispán vezetése alatt. 3. Abauj-Torna várm. és Kassa sz. kir. város küldöttsége, élén *Darvas Imre* főispánnal. 4. Borsod várm. küldöttsége, Br. *Vay Béla* főispán vezetése mellett. 5. Eperjesi g. kath. egyház küldöttsége, Dr. *Vályi János* püspök vezetése alatt. 6. A kassai székesegyházi káptalan. Vezeti: *Bubics Zsigmond* püspök. 7. A munkácsi g. kath. egyházmegye küldöttsége. Vezetője: *Pásztyélyi Kovács János*, püspök. 8. A pataki főiskola küldöttsége, *Nagy Gusztáv*, akad. igazgató vezetése alatt. 9. A felső zempléni ref. egyház megyei küldöttsége. Vezetik: *Kálniczky János* esperes és *Dökus Gyula* egyh. megyei tanácsbíró. 10. Szabolcs vármegye küldöttsége, *Gräfl József* főispán vezetése alatt. 11. Szepes vármegye küldöttsége, melynek vezetője: *Csáky Albin* gf. főispán. 12. Sárosvármegye és Eperjes szab. kir. város küldöttsége. (Külön vonaton érkezik s külön kihallgatást kér Ö felségénél, hogy az Eperjes veszedelmében tanusított királyi részvételért hálaérzelmeit tolmácsolhassa.) Vezeti *Mattyassovszky Tamás* főispán. 13. Zemplénvármegye kir. tanfelügyelősége s tanítói testülete. Vezeti: *Nemes Lajos* kir. tanácsos, tanfelügyelő. 14. Az alsó zempléni ref. egyházmegye küldöttsége *Kopré Ferenc* esperes vezetése alatt. 15. Az ujhelyi kir. törvényszék s kir. járásbíróságok küldöttsége; vezeti *Hammersberg Jenő* kir. trvsz. elnök. 16. Izraeliták küldöttsége *Beermann Lipót* rabbi vezetése alatt.

(Királyváró Terebes.) Ami álomképpen ismerés dolognak látszott még nem régiben, ime maholnap a legörvendetesebb ténynyé változik: a király három napon át Terebesen fog lakni. Sürög forog is éjjel-nappal a szerény kis községetnek apraja-nagyja. Csinositja magát — várja a királyt. Az igénytelen kis házikók, melyekben a mestergerenda alantasságával lépten-nyomon alázatosságra inti a benlakókat, csak úgy büszkélkednek már a csintól s tisztaságtól. Hja! zászlós urak, fényes küldöttségek, szép magyar vitézek, aranyos leventék szállóhelyeivé lesznek. A gazda és háznépe kivonul lakni a csürökbe, hol szalmából frisen vetett ágyakon még vendégül látja a szomszéd falu népét is a sógorság és komaság jussán. A pitvarokban marad az »anyjokom«, hogy várja és teljesítse a fényes uraságok parancsolatát. Rá parancsol az »édes gazdám«, hogy »édes szögám! még a gondolatát is ki kell ám találni azoknak a magas uraságoknak, hogy jó hirt vigyenek magukkal a házról«. De talpon van a rendező bizottság is. Munkás csapatok mércsikélnék, fűrnakfaragnak. Valóságos ember-zsongás, a lázas munka sok-sokféle változatában. Már félig-meddig látszik a festői kép, mely mához egy hétre a fenyőgaly-diszitmények, trikolorok, magyar cimerek és üdvözlő feliratok méltóságos pompájában fogja a felséges királyt köszönteni. A banderisták dekoráció már megérkeztek s pár nap alatt fognak a vármegye számvevősége által Terebesre elszállíttatni.

(Öfelsége a király) valószínűleg részt fogvenni azon a vadászaton is, melyet *Andrássy Manó*

gf Parnó mellett rendez. Abból a körülményből legalább, hogy a Gerenda-Parnó közötti, különben pompás jó állapotban lévő utat tatarozzák, azt következteti levelezőnk, hogy a parnóiak is fognak részesülni a király látogatás örömeiben.

(A királyt vezető banderisták) ma délután tartják első gyakorlatukat. Százötven lovas a járási főszolgabíró vezetése alatt a b.ujlaki térségeken, háromszáz ötven pedig *Andrássy Sándor* gf felügyelete s utmutatásai szerint a terebesi síkságon.

(Az udvari tehervonat), mely a Terebesre költözködő királynak élelmi szereit, konyháját, ruhatárát, fegyverzeit, vadászati szerelvényeit, lovait (számszerint 60 darabot) s egyéb kellékeit szállítja, f. hó 9-én (pénteken) a kora reggeli órákban érkezik az ujhelyi vasuti állomásra, honnan rövid tartozkodás után folytatja útját Terebesre.

(Albrecht főherceg) aki nem nagy barátja a napali utazásnak és a zajosabb tüntetéseknek sem, minden valószínűség szerint szintén e hó 9-én, a reggeli órákban fogja különvonatával érinteni városunkat.

(A Tőke-Terebesre kiránduló nagy közönség) figyelmébe ajánljuk, hogy a király bevonulásának alkalmára f. hó 11-ére, Terebes utcáján kényelmes tribünök fognak felállíttatni, melyekről az impozáns látványosságokat egész terjedelmükben, s a legapróbb részletekig lehetséges lesz háborítatlanul élvezni. A polcozaton elfoglalandó helyekre már mostan lehet előjegyeztetni *Szentgyörgyi Vilmos* kereskedőnél S.-a.-Ujhelyben.

(A katonai hadgyakorlatok) Miskolczon és környékén f. hó 8-án érnek végett, amikor is az ottan állomásozott 5-ik és 25-ik gyalogezredek, továbbá a lovasság, Ujhelyen át, Terebes vidékére vonulnak, ahol is részt vesznek Braumüller altábornagy, mint hadtest parancsnok vezérlete alatt az Öfelsége jelenlétében tartandó katonai nagy hadgyakorlatokon.

(Vármegyénk közigazg. bizottsága) 7-én tartja meg szeptember havi ülését.

(Himen-hir.) Dr. *Ruassicska Kálmán*, városunk jeles szülöttje, jelenleg Zalavármegye kir. tanfelügyelője, jegyet váltott *Mihálovics Margit* kisasszonnyal, *Mihálovics* zalaegerszegi kir. törvényszéki bírónak szép és magas műveltségű leányával. Fogadja tisztelt barátunk és munkatársunk legőszintébb szerencse kívánatunkat!

(Gyász hírek.) *Auerhammer Antal*, a gálsczécsi kerület érdemes esperese, nagy-azari plébános élete 64-ik és papságának 40-ik évében, hoszas szenvedés után, f. évi augusztus hó 25-én elhunyt. — *Sztraphovics Gyula*, kir. adófelügyelő-ségi számtiszt, hoszas betegeskedés után S.-a.-Ujhelyben, f. évi aug. hó 30-án szívszélhűdésben elhalt. Temetése aug. 31-én volt. Kartársai és barátai, ugyszintén a rokonok szép számmal gyűltek egybe a végső tisztesség megadására. A temetési szertartás után kigyultak a fákllyak, rázendült a szomorú halotti induló. A vigasztalhatatlan szülők szívébe öntsön enyhülést az a tudat, hogy bánatuk súlyában sokan és igaz részvétellel osztoznak. — *Pethő János*, iparos, a s.-a.-ujhelyi tüzoltó egyesületnek egyik tevékeny tagja, aug. hó 31-ére virradólag agyszélhűdésben meghalt. A sirnál *Patak Miklós*, városi jegyző, mondott a tüzoltó egyesület nevében szívreható isten-hozzádot. Örök béke lengjen jó emlékü fölött!

(Uj év.) A szorgalmi időszak uj éve beköszöntött, két hónapnyi pihenés után a műzsafiak serege ismét ellepte a tudomány csarnokait. Uj hely minden iskolájában e hét folytán már kezdetét vette az 1887/88-ik iskolai év. A gimnáziumban 1-én volt az ünnepes „*Veni Sancte*”; délben a tanári kar a piaristák refektóriumában ült lakomát, mely alkalommal az igazgató a tanári karnak, ez igazgatójának kívánt erőt, kitaratást, sikert a gimnáziumi nevelés s tanítás uj esztendőjére. A jó kívánatokat mi csak ismételjük, kiterjesztve azt a legnemesebb ügy, az emberfaragás, valamennyi munkására s a mindkét nembeli tanuló ifjuságra is.

(Országos vásár) volt f. hó 1-én Ujhelyben, melynek verőfényes szép nyári nap, no meg a hivatalnoki bugyelláris állapota is kedvezvén, oly sűrű emberrajokkal árasztotta el a vásártérre felvezető utcákat, hogy a tengelyen való közlekedés nem egyszer percekig megakadt. Ez a vásár ugy emberszámára, mint áruforgalmára nézve, csakugyan megérdemelte a *sokadalom* nevet. Csak a zsebmetszőknek volt rossz vásárjuk, kikből *tízennyolc* példányt csipetett galléron a főszolgabíró s csak a vásár után köttetett uti lapot a talpukra.

(A helybeli gyártelep) dalos köre által még f. évi júliusban rendezett hangverseny tiszta jóvedelmét, 173 ft 63 krt következőképpen osztotta föl a M. É. K. V. vezérigazgatósága: a n.-károlyi tüzkárosultak kaptak 100 fto, az eperjesiek 40 fto, a poprádiak pedig 33 ft 63 krt. Ivánka vezérigazgató a kör elnökségéhez intézett levelében méltó előismeréssel emlékezik meg a dalkör tagjainak nemes emberbaráti buzgólkodásáról. A hangverseny alkalmával elmaradt sorshuzás a Diana-kertben ma d. u. 4 órakor fog megtartatni.

(A községek figyelmébe.) E lapok hasábjain nem egy ízben volt már szó a *községi magtárak* hasznos voltáról. Ez alkalommal a takarékmagtárak felállításának egy egészen új módjáról akarok szólni, mely Igar községben tényleg gyakorlatban van. Igar községben az a szokás, hogy a *hitközség előjárósága* a földesurtól 60 vagy 100 holdas táblát kér aratásra. A földesur felhívására a *hitközség örege* s apraja előáll, a ifjabbak vágják a gabonát, a nők marokba szedik, az öregek a köteleket csinálják, a markokat kévébe kötik, a gyermekek hordják a kötelet, a kévéből keresztet alkotnak s *egy nap alatt száz hold le van takarítva*. Ekkor a lelkész, gondnok, s a földesur megbizottja kicégrezik az arató részt, az uraság behordatja, elcsépelte, s a kész gabonát beviteti a lelkész udvarára, melyet a *hitközség előjárósága* alkalmas időben elad, s a befolyt összeget a gyülekezet szükségleteire fordítja, vagy ha azok nem volnának, a pénzt tőkésíti, hogy szükség esetén legyen mihez nyulnia. Már most ezt az igazi *hitközségi* szokást és eljárást alkalmazzuk egy vegyes vallásuakból álló községre. Nem a *hitközség előjárósága*, de a község közgazdatisi előjárósága kér az illető földesurtól 60 vagy vegyük 100 holdas táblát, a község összes lakossága egy nap alatt letakarítja, a földesur kicépelte s az arató rész a község takarékmagtárába hordatik be, s az képezi a községi takarékmagtárt. Ha kedvező év következik, a megtakarított gabonát pénzzé tevén, annak árából lehet a jegyző és a bíró fizetését fedezni s ez által a községi adó nagyban csökkenik. Ha pedig sanyaru év következik, a községnek van tartalék alapja, melyből szegényebb lakostársainak kölcsön adhatnak, így soha nincs a községben oly szorult ember, aki kénytelen lenne uszorás kézre szorulni. Igaron a lelkész kijelentése szerint az egy napi munka mintegy 400 főt jövedelmezett a *hitközségnek 60 hold terület után*. Vegyék lelkükre ezt a községek. B. M.

(Bucsák János) akadémiai piroteknikus, hazánia, egyiptomi körutjából visszatérve városunkat is fölkereste és ma f. hó 4-én este 8 órakor, a Diána kertben, a debreceni zenekar közreműködésével, mű- és légtűzijátékot rendez. Bemeneti díjak: első hely 50 kr. II-ik hely 30 kr. Gyermekeknek 20 kr. A zenekar már 6 órakor megkezdte működését.

(Tűzvész O. Liszkán.) Városunk csendes lakosait e hét folytán már két ízben riasztotta fel a vészharang kongása. Először aug. 30-án d. u. 2 órakor *Rimassombathy Pál* összes évi aratásának eredménye, u. m.: 356 kereszt buza, 154 kereszt gabona, árpa és zab; másodsor szept. 2-án d. e. 11 órakor *Csurossa* szénája gyuladt ki, s ez alkalommal a csűr, istálló a gazdasági felszerelvényekkel együtt lett a tűz martaléka. Az a nagy szerencse, hogy a tűz nappal támadt és a szél a mezőfelé vitte a zsaratnokot. Ezelőtt két évvel még volt O. Liszka községnek rendes tűzoltósága, de feloszlott. Pedig milyen üdvös lenne, ha az emberek ilyenkor egy ahhoz értő rendező parancsára hallgatnának s nem úgy kapkodva, mint most is történt, forgácsolnák szét egészen céltalanul erőiket. Így csak a gondviselés oltalmaz meg a nagyobb veszedelemtől, pedig meg vagyunk irva: ember segíts magadon: az Isten is megsegít.

(Agárdról írják.) hogy az iskolai szünidőt otthon töltött bodrogközi fiatalság egy része mult hó 28-án az ottani községi iskolának tágas termében rendezett zártkörű táncmulatsággal vett búcsút a kedves pátriától, az arany szabadságtól, (no meg a villogó szemű, rózsapiros arcú leánykától) hogy idejüket ismét az életpályáért küzdő komoly elmével tanulmányaik gyarapításának szenteljék. A négyest 14 pár táncolta. A fiatalság nagy kitartással reggeli 5 óráig rakta a táncot.

(A pelejtek szép példája.) Pelejtén aug. hó 27-én az *„otthon vakációzó ifjuság”* igen szép tanujelét adta a tanügy iránt való nemes érdeklődésének, a midőn *Görgey Pál* házában jótékony-célú színi előadást rendezett *„a pelejtei kisdudoró iskola alapítójának gyarapítására”* szép számú, mintegy 95-100 főre menő helybeli, főleg pedig a közel vidéki intelligens közönség jelenlétében. A színi előadást kedélyes táncmulatság követte, minek csak a reggel vetett végett. Az izletes vacsora előállítása *Görgey Pálné* és *Pékary Antalné* öngyűségeik, mint házi asszonyoknak az érdeme, kik sem fáradságot, sem áldozatot nem kímélve, a legnagyobb készséggel járultak az aranyos ifjuság jó eszméjének fényes erkölcsi sikeréhez. Az összes bevétel a felülfizetésekkel együtt 55 f. 82 kr. volt. Felülfizettek: *Boronkay László* 1 f. 50 kr., *Szatankóczy Fános* 1 f. 60 kr., *Kanta Sándor* 1 f. 50 kr., *Görgey Gyula* 1 f., *Nemthy József* 1 f., *Cseley Gyula* 70 kr., *Csuka Béla* 80 kr., *Cseley Lajos* 50 kr., *Gröss Mózes* 50 kr., *Tóth Miklós* 50 kr., *Filisy László* 50 kr., *Pásztély Gúszttáv* 50 kr., *Kudász Endre* 50 kr., *Szemere Emil* 50 kr., *Oroszy Miklós* 50 kr., *Kardos Imre* 50 kr., *Nádas Árpád* 50 kr., *Szanyoghgy Géza* 20 kr., *Issépy Zoltán* 10 kr. és *Gillom Árpád* 1 f. 50 kr. Összesen: 14 f. 90 kr.

(A legénykedésnek) mit magától értetődik az emberirtó pálinka mód nélkül első szokott segíteni, lett áldozata m. hó 26-án *Illés István* sem-

jéni lakos, kinek halálát neje és apró gyermekei siratják. Az eset munka közben, cséplésnél történt. *Illés István* az italtól neki szilajodva, hetvenkedett, hogy őt senki sem tudja a vállára fölemelni. De bizony a többi munkások között akadt olyan az *Illés István* vesztére, a ki kiállott a sikra. Vala pedig ez *Vécsi Diák István* szintén vécsi lakos, a ki *Illést* vállára emelte, aztán pedig úgy dobta a szalmával borított szűrűre, hogy a szerencsétlen pár másodperc alatt kiadta lelkét. Az eset a hatósághoz bejelentetvén, orvosilag konstataltatott, hogy *Illés István* nyakcsigolyája tört ketté, s az ennek következtében beállott nagy vérzés okozta a hirtelen halált. A tettes, ki a tanuk vallomása szerint is, mondhatni véletlenségből vette el egy ember életét, önként jelentkezett a bíróságnál.

(Hírek dióhéjban.) *Rács Andrásné*, s-pataki asszonyt, kint a rézapályán agyonvagdálva találták. A gyilkossággal gyanúsított egyéneket már letartoztatták. Elítélve. A f. évi július hó 17-ik napján a Diána kertben rendezett polgári mulatság alkalmával a rendőrséget inzultáló öt péklegényt már elítélte az újhelyi kir. törvényszék. Hárman egy-egy évet kaptak; egy legény nyolc óra egy pedig hat hónapra ítéltetett. Intő példa. *Újhelyben* a kispiacon belé zuhant egy terhes szék a korhadt pallózzal fedett csatornába. A király a mádi ev. ref. egyháznak temploma és iskolája helyreállítása végett 100 f. adományozott. A vasuti gyártelepen *Kottner Frigyes* munkás saját vigyázatlansága miatt belebukott a forró lugba. Életveszedelmes égési sebeiben szenved. Országos könyöradamány. A kesznyéteni égették javára újabb 296 f. nyi gyűjtés érkezett a m. kir. belügyminisztériumtól.

TANÜGYI ROVAT.

Tantermeink levegője.

(Folytatás.)

A mondottakban korántsem öleltem fel mindazt, ami az iskolai egészségügyre vonatkozik; amit az iskolahelyiség kiállítás és berendezés tekintetében megkíván. Én csak azokra a tényezőkre kívántam az iskolafenntartók figyelmét felhívni, a melyek a leglényegesebb befolyással vannak a *levegőre*, mint az állati élet első és legfontosabb feltételére. Mellőztem pl. a gyermekek szervezeteire oly lényeges fontosságú tényezőket, a padokat; nem említettem az iskola mellékhelyiségeit, a tanítás módját és tartamát stb. De az elősoroltakból is kiolvasható a felelet, melyet feltett kérdésemre: mint teljesítették az iskolafenntartók kötelességeiket az iskola irányában? várni lehetett. Azokról a szomorú állapotokról, a melyekben iskoláink nagy részben szenvednek, bátran lehet arra következtetni, hogy mily fogalommal bírtak eddig nálunk az iskoláról!

Midőn én az említett bajokra és azokra a különbségekre, a melyek a mi iskoláink és a külföldiek közt vannak, hivatkoztam, tettem azt ama erős hitben és reményben, hogy az illetékes hatóságok, illetőleg iskolafenntartóknak az iskolára és a lakosság általános jólétére oly becses figyelmét ráirányoznom sikerülend. Erős bennem a meggyőződés, hogy az iskolaugyek intézői a jelenlegi tarthatatlan állapotokon mentől előbb fognak iparkodni segíteni. Tudom, hogy több, nehezen leküzdhető akadályba fog ütközni jó szándékuk és akaruk, de a leglényegesebb bajokon okvetetlenül fognak tudni győzedelmeskedni — ha van bennük őszinte jó akarat.

Ha az iskolaterem ablakai kicsinyek: nagyobbíttassák meg azokat, a felső ablakok alulról fölfelé legyenek nyithatók és megtámaszthatók. Lássuk el továbbá a terem egy állandóan szellőztető készülékkel, hogy a szükséges friss levegőmennyiséget mindig megkaphassák a tanulók, míg a szoba bűzhödt levegőjének beszívásától meg legyenek mentve. Ennek alkalmazása még akkor is lényeges követelmény, ha a terem az előbbi közleményben említett úrtartalommal bír; az igaz, hogy nem minden szellőztető készülék jó és alkalmas. Az ajtókon és ablakokon alkalmazott bádoggészülék legkevésbé alkalmas erre; az átellenes falakba csinált nyílások sem mondhatók a legcélszerűbbeknek; de igen célszerűnek, valóban alkalmasnak mondják a *Robson* és *Varley* rendszerét, mely újabbban Angliában és Amerikában nagyban kezd elterjedni és az iskolákban alkalmaztatni. Dr. *Walter Gyula* különben a következőképp ismerteti e készüléket:

„Említett két kitűnő építész egymástól csak kevésben különböző rendszere szerint, két, számos apró nyílással ellátott cső helyeztetik el a teremben, közel a plafonhoz, egymás felett. Az alsó cső a küllevegővel közlekedik és tiszta levegőt vezet a terembe. A felső cső össze van kapcsolva a kályhacsővel, illetőleg a kéménnyel és elvezeti a romlott levegőt. E szellőztetési rendszernek igen nagy előnye az is, hogy folytonosan működik a nélkül, hogy valakinek a gondozását venné igénybe.”

E készülék létesítése, azt hiszem, nem járna nagy költséggel és mindenesetre kitűnő szolgálatot teljesítene a ventilálásnál, ezt tehát

minél-előbb meg kellene honosítani iskoláinkban. Első sorban alkalmazzák azt vármegyénk székhelyének iskolái, amelyek majd mindannyian túltömötték és sok kívánni és javítani valót hagynak hátra.

Az iskolák udvarait tartsák tisztán, legyenek ezek kikövezve és jó homokkal behintve, hogy a fásztó szellemi munkálkodás után játékaikban felüldülhessenek és a további munkára új erőt szedhessenek a gyermekek; rendelkezék az iskola a szükséges mellékhelyiségekkel stb. Altalában ne legyen semmi a mi a jó levegőt rontaná, a jó izlést sértene.

Most csak az a kérdés kerülhet még előtérbe: miért mindez? Megérdelek a (paraszt) gyermekek azt a nagy költséget és gondot? az iskola építésébe fektetett tőke meg fogná-e hozni kamatait? utóvégre is kinek és mi haszna van mindebből?

A haszon kiszámíthatatlan. Vagyonosodás az általános jólét emelésére csak az iskola lehet az egyedüli eszköz. Móját nem említem, elég a különféle államoknál észlelhető eredményekre hivatkoznom. Aki csak kevésbé is ismerős az egyes államok vagyoni és hatalmi állásával, tudja azt.*) Képzeltető e, hogy az a szülő, aki most idegenkedik attól, hogy gyermeke 10 hónapot töltsön az iskolában (csak télen át küldi) ne járassa-e azt szívesen egy már külsejére nézve is csalogató épületbe, amelynek berendezése ámulatba ejti a tudatlant? Vajjon gondolható-e az, hogy egy hiányban nem szenvedő iskola több eredményt ne mutasson az eddiginél, hogy jobban ne tanuljanak meg számolni és gondolkodni, ez uton is okszerűbben gazdálkodni? Képzeltető-e, hogy az a műveletlen lakosság, amely gyermekét egy csinos külsejű, tiszta, jó berendezésű épületbe mindennap küldi, nem nyer e ösztönt arra, hogy házait ő is úgy építse, aminőnek az iskolát látja? Képzeltető-e, hogy akkor, midőn ő az iskoláépületben tágas szobákat, nagy ablakokat lát, megtartsa a maga nyomorult szobácskáját piciny ablakaival, a melyeket télen át sosem nyit ki, még talán be is ragasztja rámaít papirossal, hogy valami módon a romlott levegő ki ne szabaduljon? Képzeltető-e, hogy udvarai ezután is oly rondák, feneketlen sárban bővelkedők legyenek?

Gondolható e a gyermekről, amely szép, barátságos szobában tölti iskolaéveit, hogy az jól érezze magát szülői házában piszkos, sötét szobácskájában? Sokkal inkább van már az oly gyermekben kifejlődve a szépsérezék, semhogy atyáinak századokon át élő rossz szokásaival ne szakítson, piszkos, egészségtelen viskóit barátságos, az egészségnek megfelelő lakóhelyekké ne alakítsa át.

Jó következményei a javaslatoknak semmi esetre sem maradnának el! **Kende Antal.**

(Vége köv.)

*) Az iskolázott embernek a harcmezén is nagyobb hasznát lehet venni, mint a tudatlannak. Ez tapasztalati tény. *Hiresek Bismarcknak* az 1866-ki háboru után mondott szavai: „der Schulmeister hat gesiegt” és az 1870/1-ki háboru után mondottak: „der Professor hat gesiegt.” — A belgák az iskolát végzett embert a katonaságnál kiváltságban részesítik.

Szerkesztőségi posta.

L. J. mérnök urnak. Budapest. Csak ha a kézirat második része is megérkezik — mondhatunk véleményt küldeménye felől.

Nyílt-tér. *)

Magyarország leghiresebb s legszén-savdúsabb ásvány vizei, a

SZOLYVAI
és
POLENAI

mely savanyúvizek, borral vegyítve, a legkellemesebb üdítő italt nyújtják; gyomor- és idegbajokban gyors és kitűnő segélyt adnak; tüdő-, hörghántalmaknál, hurgcsóhólyag hurutoknál és járványos betegségek alkalmával kitűnő gyógyszer képeznek. — mindenkor megrendelhetők

MARSALKÓ KÁROLY

munkácsi uradalmi ásványvizérlőnél **Nyíregyházán**; s kapható jelesb gyógyszerárakban, fűszerkereskedésekben és vendéglőkben is.

Felelős szerkesztők:

PAYZSOSS ANDOR és **HORVÁTH JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **DONGÓ GY. GÉZA.**

Kiadótulajdonos: **ÖZV. BORUTH ELEMÉRNÉ.**